

“Kamucu Tarım ve Kırsal Kalkınma Politikaları, Hemen Şimdi!”

Ülkemizi derinden etkileyen deprem felaketi ile ilgili TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası (ZMO) yazılı bir basın açıklaması yaptı. Yönetim Kurulu adına Baki Remzi Suiçmez imzasıyla kamuoyu ile paylaşılan açıklamada şunlar ifade edildi;

“Depremler, bu dünyada her coğrafyada ve bu coğrafyada hep oldu ve hep olacak. Deprem kuşağında yaşayan ülkeler her an depreme hazırlıklı olmak zorundadırlar. Deprem, insanlığın geleceğine ilişkin çok ciddi bir uyarıdır. Tarım toprakları ile depremlerin verdikleri zararlar arasında doğrusal bir ilişki vardır. Tarım yapılan topraklar, özellikle altıyvalı ovalar, yumuşak zemine sahip oldukları için inşaata uygun olmayıp yapılaşmaya açılmamalıdır. Kahramanmaraş depremleri tarım alanlarının rant ve çıkar uğruna betonlaşmasını ağır faturasının ciddi can ve mal kayıpları olduğunu bir kez daha göstermiştir.

Deprem her alandaki yıkıcı etkileri ülkemizin tarımsal hammaddede ve gıda ürünleri tedarikini sağlayan tarım sektörünü de etkilemiştir. Kırsal alanlarda yaşayan vatandaşlarımız bir yandan depremin yıkıcı etkileriyle uğraşırken bir yandan da hayvanlarının hayatlarını kurtarma çabası içindedirler. İçinde bulunduğumuz koşullar altında depremin kırsal alanları nasıl ve ne şekilde etkilediği henüz tam anlamı ile belirlenememiştir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2022 yılı verilerine göre depremden doğrudan etkilenen 10 ilin nüfusu yaklaşık 13,5 milyon olup toplam ülke nüfusunun %15,7'sini kapsamaktadır. Kırsal alan tanımı belirsizliğini koruduğu günümüzde Büyükşehir Yasası sonrası deprem bölgesindeki 4923 mahalle/kırsal mahalle/köy/belde nüfusu yaklaşık 2,6 milyondur. Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Şanlıurfa ve Kilis illerimiz Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) kapsamında, son derece verimli tarım arazilerine ve önemli tarımsal üretim potansiyeline sahip illerimizdir. TÜİK 2022 yılı verilerine göre dep-

remden etkilenen 10 ilde 2 milyondan fazla büyükbaş ve 9 milyondan fazla küçükbaş hayvan bulunmakta olup bu sayılar Türkiye'deki toplam hayvan varlığının %15'ine denk gelmektedir. Deprem bölgesindeki tarım arazisi miktarı yaklaşık 3,7 milyon hektar, kayıtlı çiftçi sayısı yaklaşık 270 bindir. Bu kadar büyük bir nüfusu ve coğrafyayı etkileyen depremin yaralarının bir an önce sarılması çok önemlidir.

Kırsal alanda depremin yarattığı en önemli etki, bitkisel üretime yönelik makine ve ekipman hasarları dışında, ağırlıklı olarak hayvancılık alanında görülmektedir. Hayvan barınaklarının, kümeslerin ve canlı hayvanların depremden nasıl etkilendiğinin belirlenmesi önümüzdeki günler için gıda güvenliği ve güvencesi açısından son derece önemlidir.

Tarım ve Orman Bakanlığı açıklamalarında çiftçiler tarafından karşılanması mümkün olmayan çadır ve yem ihtiyacına yönelik tespitlerin yapıldığı ve yardımlara başlandığı, süt toplama ve kesilmesi gereken hayvanların satın alınması işlemlerinin Et ve Süt Kurumu (ESK) tarafından koordine edildiği, bölgeyi terk etmek zorunda kalan depremedelere ait olan veya bakacak kimsesi olmaması sebebiyle ortada kalan büyükbaş ve küçükbaş hayvanların, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM) tarafından korumaya alındığını ve bunların her türlü ihtiyaçlarının karşılandığını belirtmektedir. Bu çalışmalar önemsiyoruz. ODA olarak gö-

nüllü üyelerimizle bölgedeki çalışmalara destek olmaya hazır olduğumuzun bilinmesini istiyoruz.

Tarım sektörü için depremin yıkıcı etkilerinin azaltılması amacıyla, Mart ayıyla birlikte bitkisel üretim faaliyetlerinin yoğunlaşacağı gerçeği karşısında, önümüzdeki günlerde ivedilikle yapılması gereken aşağıdaki önerilerimizi kamuoyu ile paylaşıyoruz;

•Kentler yanında kırsal alanda yaşayan depremedelilerin barınma, ısınma, beslenme gereksinimleri hızla karşılanmalıdır.

•Hayvan kayıpları ile yıkılan ahır, ağıl ve kümeslerin tespitlerine hızla devam edilmelidir. Hayvanların barınabilmesi için uygun nitelikli yeterli çadır ihtiyacı hızla karşılanmalıdır. Hayvan yemi ihtiyacının karşılanması çalışmalarını artarak devam etmelidir. Yaralı hayvanların tedavilerine öncelik verilmelidir. Kurtarılan hayvanların elden çıkarılmasında fırsatçılığa izin verilmemesi için sıkı tedbirler alınmalıdır. Süt hayvanlarından toplanan sütlerin değerlendirilmesine yönelik tedbirlere devam edilmelidir.

•Bitkisel ve hayvansal üretimin devam edilebilmesi için ek bütçe ile halen yetersiz olan toplam tarımsal destekleme bütçesi artırılmalı ve bölgedeki üreticilere gerekli maddi destek bir an önce sağlanmalıdır. Bitkisel üretim için gübre, mazot, ilaç, tohum dahil somut girdi desteği verilmelidir. Çiftçilerin elektrik ve sulama borçları ertelenmelidir. T.C. Ziraat Bankası, Tarım Kredi Kooperatifleri ve özel bankalardan kredi kullanan çiftçilerimizin kredi borçları faizsiz yapılandırılmalıdır. Üreticilerimizin Bağkur ve SSK prim ve ödemeleri ertelenmelidir.

•Yaşamını yitiren ve yaralanan, çalışma ortamları enkaz altında kalan ya da hasar gören, aralarında çok sayıda meslektaşımızın bulunduğu tarımsal girdi satan bayilere yönelik gerekli kolaylıklar hızla sağlanmalıdır.

•Gıda yardımları hızla bölgeye ulaştırılarak sağlıklı gıdalar ayıklanmalı, yardım paketlerinden çıkarılmalıdır. Bölgede uzun süreli sı-

cak yemek dağıtım noktalarında gıda güvenliğine yönelik planlamalar yapılmalıdır.

•Yıkılan kent ve köylerin yeniden inşasında arazi kullanım planlaması çerçevesinde uygun yer seçimi ilkelerine uyulmalı, tarım alanları üzerinde yeni yapılaşmalara izin verilmemelidir.

•Kırdan kente, kentten kıra göç süreci iyi planlanmalı, kırsal alanların yaşam koşulları iyileştirilerek tekrar cazibe merkezleri olmaları sağlanmalıdır.

•Bölgedeki baraj ve göletlerin sağlamlığı sürekli ve düzenli olarak kontrol edilmeli, hasar gören sulama kanalları onarılmalıdır.

•Ranta yönelik yeni yatırımlar yerine gerekli mali kaynak ve kurumsal altyapı ile GAP Projesi hızla tamamlanmalı, tarımsal üretim ile gıda sanayi bütünleşmesi sağlanmalıdır.

•Deprem sonrasında bitkisel ve hayvansal üretim konusunda kısa ve orta vadeli onarıcı bütüncül somut planlar bir an önce yapılmalı ve uygulanmalıdır.

Ülkemizde geçmişten geleceğe depremler coğrafyasında yaşıyoruz, çok acılar çektik. Bilimsel uyarılar önemsemedik. Bilime uygun politikalara ve uygulamalara kulak verilmemesi nedeniyle deprem değil, ihmal öldürmüştür. Tarım arazileri insanı ve insanlığı doyurur, öldürmez. Tarım arazilerimizi öldürerek geleceğimiz yok etmeyelim, aç kalma-yalım, göz göre göre depremlerde ölmeyelim. İsrarla sürdürülen kişisel ve çıkarıcı yanlış politikalarla daha çok acılar yaşamaya gebeyiz. Mutluluk, beton yığınları arasında yaşamakla değil, doğaya dönüş ve toprağa saygı ile mümkündür.

Ülkemizde yıllardır uygulanan yanlış ve yanlış tarım politikaları, derinleşen ekonomik kriz, girdi ve ürünlerde dışa bağımlılık, yaşanan iklim olaylarının tarımsal üretime olumsuz etkileri nedenleriyle yaşanan gıda krizi ve yüksek gıda enflasyonuna depremin etkilerinin eklenmesi somut kamucu tarım ve kırsal kalkınma politikalarıyla aşılanabilir.”

GIDANIN
YOLCULUĞU

Prof. Dr. Mustafa
BEKMEZCİ

Akademisyen

mbekmezci32@hotmail.com

DEPREM

6 Şubat 2023 saat sabahın beşi... Telefonum çaldı, fırladım yataktan, “hayırdır” diye açtım... Bu saatte pek hayır değildir ama... Mesai arkadaşım izin istiyordu. “Deprem oldu, köyde evimiz yıkıldı, annem göçük altında”... Depremi böyle acı bir haberle öğrendik. Televizyonun karşısına geçtik, 6 şiddetinde bir depremin ülkemiz için, büyük bir deprem olduğunu, yıkıcı bir etkisi olduğunu tecrübe ile biliyoruz, 7,4 diyordu sunucu, daha sonra 7,7 olarak da düzeltme yapıldı... Tam bir felaket... Durumu anlatmaya kelimeler yetmiyor, boğazına takılıyor insanın, sözler anlamını yitiriyor... Her depremde olduğu gibi insanın içinde de bir şeyler göçüyor, bir şeyler göçük altında kalıyor, kendisini çaresiz hissediyor...

İnsan önce yakınlarını merak ediyor. Hemen bölümdeki diğer arkadaşlarını aradım. “Deprem oldu, nasılsın, bir şey var mı?”... Bir arkadaşımın evinin yıkıldığını, son anda kardeşinin ve babasının kurtulduğunu öğrendim. “Buna da şükür” diyoruz, buruk bir şekilde. Bir arkadaşımın ailesinin enkaz altında kalmış. Sağ salım çıkmaları için dua ederek, bölgedeki tanıdıklarını, arkadaşlarını aradım, onların iyi olduğunu öğrendim. Şükrettim... Peki okulda diğer arkadaşlarımızın durumu ne? Okul olarak bu konu ile ilgili nasıl bir çalışma yapacağız? Herkes şaşkın, herkesin morali bozuk, gün ağardıkça felaketin boyutu ortaya çıkıyor... “İyiyim” demekten utanıyor, herkes, “ülkem gibiyim” diyor... Bölgeye ekipler gönderdik, elimizden geleni yaptık, yapmaya devam ediyoruz... Üyesi olduğum tüm gruplardan mesajlar akıyor, bir yandan bölge ile ilgili bilgi veriliyor, bir yandan yardım isteniyor, bir yandan iletişim kurulabilecek kişilerin bilgileri paylaşılıyor... Bölgedeki vatandaşlarımızın battaniye, çadır, yiyecek ve hijyen malzemelerine ihtiyacı olduğu bildirildi, Türkiye'nin her köşesinden yardım malzemeleri kısa sürede yola çıktı ve deprem bölgelerine ulaştırıldı... Türk milleti büyük bir millet olduğunu bir kez daha gösterdi... Bunun yanında istisna diye değerlendirilebileceğimiz, yarılan iyiliğe kesinlikle azaltılmaması, herkesin hemfikir olduğu gibi öncelikle bilimin gösterdiği ilkeler doğrultusunda hareket etmeme, üretime darbe vurulmaması için tüm girdilerde de fiyatların makul seviyelerde tutulması gerekiyor.”

tılar yaşandığını gördük... Önce canlar kurtarılmalıdır. İnsan hayatı her şeyden önemlidir ama bu gibi afetlerde soğukkanlılığımızı da korumalıyız. Herkes enkaz altındakileri kurtaramaz. Bir kısım enkaz altında kalanları kurtarıırken, bir kısım çadır kurmalı, bir kısım yardım toplama noktalarına sevk etmeli, bir kısım yaralıları başka şehirlere sevk etmeli, bir kısım yemek pişirmeli, bir kısım güvenliğini sağlamalı, bir kısım çocuklara oyun oynatmalı, bir kısım ölen vatandaşlarımızın kimliğini tespit etmeli ve defnetmeli...

Bir kısım da kırsala ulaşmalı... Kırsalda yaş ortalamasının 50'nin üstünde olduğunu biliyoruz. Bu insanları depremin yarattığı yıkımdan dolayı çaresiz, yardımın neren geleceğini bilmedikleri gibi kimden talep edeceklerini de bilmiyor. Yaylakonak beldesi tamamen yok oldu, 105 vatandaşımız hayatını kaybetti. Kırsalda diğer beldelerimizde de durumun farklı olmadığını tahmin ediyorum. Bildiğiniz üzere Plansız Alanlar İmar Yönetmeliğinin 57'nci maddesine göre köy ve mezraların yerleşik alanları ve civarı ile kırsal yerleşik alanlar ve civarında yapılacak konut, tarımsal ve hayvancılık amaçlı yapılar ile müşteril binaları yapı ruhsatı ve yapı kullanma iznine tabi değil. Dolayısıyla kırsaldaki yapıların da mekânsal planlamada deprem gibi doğal felaketlere uygun olmadığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu yönetmeliğe göre köylerde kaç ev olduğuna dair bilgileri güncel tutmak da oldukça zor. Her şeye rağmen hayat devam ediyor. Bu sezon aynı zamanda üretim sezonu, bu sezon aynı zamanda küçükbaş hayvanların doğum zamanı... Tarım araçları enkaz altında kullanılamaz durumda, hayvanların birçok telef oldu... İnsanların yanında kurtarılan hayvanların da barınma ve yem ihtiyacı var... Üretici borçlu, nakit ihtiyacı var... Diğer taraftan insanların topraklarını bırakıp göç etme ihtimali var... Yani bir yanda yaşam mücadelesi bir yanda üretim sorunu... Bu konuların hepsinin devletimizin ilgili birimlerinde çalışan kişiler tarafından düşünüldüğünden ve bu kişilerin yaralarının sarılması konusunda gereğini yapacaklarından ve yaptıklarından hiç şüphem yok...

Böyle bir felaketin bir daha yaşanmaması duası ile kaybettığımız vatandaşlarımıza rahmet, kurtulanlara ve milletimize baş sağlığı diliyorum...

“Sulak Alanları Hızla Kaybediyoruz”

(Ege Ajans)- Sulak alanların korunmasına yönelik gerçekleştirilen yasal süreçlerden bahseden Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Dinçer Ayaz, “1971'de İran'ın Ramsar şehrinde sulak alanlar sözleşmesi kabul edildi. Sözleşme, 170 taraf ülkeyi sulak alanları korumakla, bunların akılcı yönetimini ve devamlılığını sağlamaya yükümlü kılacaktır. Türkiye de sulak alanlarının korunması, akılcı kullanımı ve sürdürülebilirliğini taahhüt ederek 1994'te Ramsar Sözleşmesi'ne taraf olmuştur. Uluslararası topluluğu, hızlı kayıplarını tersine çevirmek için sulak alanlar hakkındafarkındalık yaratmak ve onları koruma ve geri kazanma eylemlerini teşvik etmek için ‘Dünya Sulak Alanlar Günü’nü kutlamaktadır. Her yıl farklı bir konuda farkındalık yaratılması amacıyla belirlenen tema 2023 yılı için sulak alan restorasyonuna acilen öncelik verilmesi gerektiğini vurgulayan ‘Sulak Alan Restorasyonu Zamanı’dır” diye konuştu. Prof. Dr. Ayaz, “Sulak alanların ekolojik hizmetleri, insan sağlığına, mutluluğuna ve güvenliğine yılda 40,4 trilyon dolar katkıda bulunuyor. Sulak alanlar, içme suyu elde edilmesi ve gıda tedariği sağlaması açısından önem arz ediyor. Sulak alanların sel, kuraklık, aşırı yağış gibi olağanüstü hava olaylarının etkisini azaltan rolü bulunuyor. Yer altı suyunu besleyen veya dengeleyen bu alanlar, aşırı yağışlarda fazla suyu depolayarak taşkınları kontrol ediyor. Sulak alanlar, dünyada kara yüzeyinin yaklaşık yüzde 6-7'sini kaplamasına rağmen, tüm bitki ve hayvan türlerinin yüzde 40'ına ev sahipliği yapıyor. Dünyadaki sulak alanların yaklaşık yüzde 90'ı, 1700'lerden beri bozuldu ve sulak alanları ormanlardan üç kat daha hızlı kaybediyoruz” dedi.

Sulak alanların biyoçeşitliliğe, iklimin hafifletilmesi ve adaptasyonuna, tatlı su mevcudiyetine, dünya ekonomilerine katkıda bulunduğunu ifade eden Prof. Dr. Ayaz, “Hızlı kayıplarını tersine çevirmek için sulak alanlar hakkında ulusal ve küresel farkındalığı artırmamız ve onları korumaya ve restore etmeye yönelik eylemleri teşvik etmemiz acil bir hale gelmiştir” dedi.

Bireysel ve toplumsal olarak farkındalık oluşturmak için yapılması gerekenlerden bahseden Prof. Dr. Ayaz, “Sulak alanların kaybını ve bozulmasını en aza indiren restorasyonlarının ne kadar acil olduğu konusunda farkındalığı en üst düzeye çıkararak seçimler yapılmalı. Bu alanların insanlar ve gezegen için değerleri hakkında daha fazla bilgi edinilmeli; drenaj, atık ve kimyasallardan kaynaklanan kirlilik ve istilacı türler gibi bu değerli ekosisteme yönelik büyük tehditlerin farkına varılmalı. Su dostu ve ekosisteme duyarlı kararlar alınmalı. Başkalarını yerel sulak alan iyileştirme çabalarını doğrudan desteklemeye teşvik edilmeli. Yerel sulak alanların korunmasını ve bozulmuş sulak alanların restore edilmesi savunulmalı” dedi.

Ocak Ayı Üretici Market Fiyatları Açıklandı

Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB) Genel Başkanı Şemsi Bayraktar, “Elma 3,5 kat, kırmızı mercimek ve pırasa 3,2 kat, marul 3,1 kat, limon 3 kat, kuru üzüm ve ispanak 2,9 kat, portakal 2,8 kat fazlaya tüketiciye satıldı.

Üreticide 5 lira olan elma 17 lira 42 kuruşa, 13 lira 84 kuruş olan kırmızı mercimek 44 lira 79 kuruşa, 4 lira 50 kuruş olan pırasa 14 lira 34 kuruşa, 5 lira 14 kuruş olan marul 15 lira 88 kuruşa, 6 lira olan limon 17 lira 80 kuruşa, 25 lira olan kuru üzüm ise 72 lira 51 kuruşa markette satıldı” dedi.

Bayraktar, “Ocak ayında markette 42 ürünün 36'sında fiyat artışı, 6'sında ise fiyat azalışı görüldü. Markette fiyatı en fazla artan ürün yüzde 79,8 ile patlıcan oldu. Patlıcandaki fiyat artışını yüzde 46,6 ile yeşil fasulye, yüzde 44 ile kabak, yüzde 42,1 ile salatalık, yüzde 29,1 ile domates takip etti. Markette fiyatı en fazla azalan ürün ise yüzde 43,4 ile lahanada oldu. Lahanadaki fiyat düşüşünü yüzde 11,7 ile pırasa, yüzde 2,4 ile maydanoz, yüzde 1,4 ile ayçiçek yağı izledi” diye konuştu.

Bayraktar, “Ocak ayında üreticide 34 ürünün 21'inde fiyat artışı olurken, 5 üründe ise fiyat düşüşü görüldü. 8 üründe de fiyat değişimi yaşanmadı. Ocak ayında üreticide fiyatı en fazla düşen ürün yüzde 17 ile pırasa oldu. Pırasadaki fiyat düşüşünü yüzde 14,8 ile karnabahar, yüzde 14,3 ile limon, yüzde 8,7 ile mandalina, yüzde 0,3 ile beyaz lahanada izledi. Üreticide en fazla fiyat artışı yüzde 96,4 ile kabakta görüldü. Kabaktaki fiyat artışını yüzde 53,6 ile salatalık, yüzde 47,2 ile domates ve patlıcan, yüzde 34,3 ile yeşil soğan, yüzde 33,3 ile havuç, yüzde 32,1 ile marul takip etti” şeklinde konuştu.

Fiyat değişim sebeplerine de değinen

Bayraktar, “Pırasa, karnabahar, limon, mandalina ve lahanadaki fiyat düşüşleri bu ürünlerin arzının artmasından kaynaklandı.

Kabak, salatalık, domates, patlıcan, yeşil soğan, havuç ve marulda görülen fiyat artışları bu ürünlere olan talebin artmasından kaynaklandı” dedi.

Bayraktar, girdi fiyatları hakkında şunları söyledi; “Odalarımız aracılığıyla girdi piyasalarından aldığımız fiyat verilerine göre Ocak ayında, aralık ayına göre, üre gübresi yüzde 9,4, kalsiyum amonyum nitrat gübresi yüzde 5,1, DAP gübresi yüzde 4,9, amonyum sülfat gübresi yüzde 4,1 ve 20,20,0 kompoz gübresi yüzde 3,6 oranında düştü. Geçen yılın Aralık ayına göre ise son bir yılda 20,20,0 kompoz gübresi yüzde 35,7, DAP gübresi yüzde 31,5 ve kalsiyum amonyum nitrat gübresi yüzde 8,6, artarken, amonyum sülfat gübresi yüzde 10,1 ve üre gübresi yüzde 0,5 oranında düştü. Mazot fiyatı aylık olarak yüzde 5,7 düştü, son bir yıla göre ise yüzde 67,8 oranında arttı. Besi yemi Ocak ayında aralık ayına göre yüzde 3,8, süt yemi yüzde 3, son bir yılda besi yemi yüzde 55, süt yemi ise yüzde 53,8 oranında arttı. Elektrik fiyatları son bir yılda yüzde 23,9 oranında arttı. Gübre fiyatlarında son üç ayda düşüş yaşandı. Üretim sezonunda çeşidine göre yüzde 400'leri aşan fiyat artışları, gübre talebinin azalması ve geçen yıla göre baz yılı etkisiyle yıllık bazda yüksek artışlar gerçekleşmedi. Gübre fiyatlarının tekrar bir artışa geçmemesi için tedbirler alınmalı, üreticinin yeni sezonda önünü görebilmesi sağlanmalıdır. İlaç fiyatlarında artış devam ederken aynı şekilde diğer girdi fiyatlarında da aylık ve yıllık bazda yüksek artışlar görülmüyor. Ürün maliyetinin artmaması, üreticinin mağdur olmaması, üretime darbe vurulmaması için tüm girdilerde de fiyatların makul seviyelerde tutulması gerekiyor.”